

תשלומין לפסח הבא בטומאה, קסבר: טומאה הותרה בציבור, וכין שכן כטהורין יחשבו, וטהרה הרי מידחייא, [נתבאר על פי התוספות, וראה פירוש הר"ח].

אמרי בני הישיבה לדחות: לא כפי שאמרת שלכולי עלמא טומאה לא מידחייא, ולפיכך הוצרכת לומר כי לדעת רב אדא בר אהבה טומאה הותרה בציבור; אלא דכולי עלמא טומאה דחוויה היא בציבור וכטמאין יחשבו, אלא כהא — בגוף דין "טומאה לא מידחיא" — פליגי.

מר — רב הונא — סבר:

טהרה של שאר הציבור הוא דמדחיא ליחיד ב-9 לפסח שני, אבל טומאה של שאר הציבור לא מדחיא את היחיד לפסח שני, והואיל הטומאה דחוויה היא בציבור הרי טמאין הן, ואין היחיד עושה פסח שני.

ומר — רב אדא בר אהבה — סבר: אפילו טומאה של שאר הציבור נמי מדחיא את היחיד לפסח שני.

איתמר:

היו שלישייתן של ישראל זבין; ושלישייתן טהורים; ושלישייתן טמאי מתים:

אמר רבי מני בר פטיש:

אותן טמאי מתים אינן עושין לא את הפסח הראשון ולא את הפסח השני, כדמפרש ואזיל.

ראשון לא עבדי טמאי המתים, כי, הגדילן זבין [נתוספו להן הזבין] על הטהורים, דהא לא עבדי הזבין בטומאה⁽¹³⁶⁾, ואם כן, הוה ליה טמאי המתים — כנגד הזבין והטהורין כאחד — מיעוטא שאתה בא להתיירם לעשות בטומאה, ומיעוטא הרי לא עבדי בטומאה בראשון.⁽¹³⁷⁾

ואף בשני לא עבדי טמאי המתים, כי לענין דחייא לפסח שני, נצרפו [נצטרפו] זבין עם טמאי המתים, דהא לא עבדי הזבין בטומאה^(137*) והוה להו רובא מישראל

עושים בשני — כשם שלא היו עושים אילו היו שאר ישראל טהורים — ומפני שאין ציבור נדחה לפסח שני. וראה בהערות בסוף הסוגיא.

137. כתבו התוספות, כי לדעת שמואל שאמר לעיל בענין מיעוט טמאי מתים ורובן זבין, שטמאי המתים עושין את הפסח בראשון, אף כאן, הואיל ואין רוב ישראל עושין פסח בראשון בלא טמאי המת שהרי שליש נוסף של ישראל אינו עושה בראשון, הרי שאין טמאי המת נדחין לפסח שני.

*137. בדקדוקי סופרים ליתא "דלא עבדי בטומאה".

136. א. צריך ביאור: למה הוצרכה הגמרא ליתן טעם שאין טמאי המת עושין בשני מן הטעם המבואר?! והרי תיפוק ליה, שלענין לידחות לפסח שני יש לצרף אף את הזבין?! וישוב לקושיא זו ראה בהערות שבסוף הסוגיא.

ב. כתב במנחת חינוך מצוה ש"פ: היו רובם זבים ומיעוטם טמאי מת, הזבים אינם עושים פסח כלל; דבראשון לא עבדי דלא נדחית טומאת הזב, ובשני אין עושין דרובא אין עושין את השני.

ולא נתבאר, למה הוצרך לומר שאין הזבים עושים בשני מפני הטעם המבואר בגמרא לענין מיעוט טמאי המתים, והרי פשיטא שאין הזבים

מתנתין:

הפסח של היחיד שנזרק דמו, ואחר כך נודע

שאתה בא לדחותם לעשות פסח שני, והרי רובא לא מידחו לפסח שני,] ראה הערה(138)].

לפסח שני וטמאי מת אין עושין לא ראשון ולא שני, לא ראשון שהרי מיעוט הם בהיקש לטהורים וזבים, ולא שני, שהרי הזבים עושים את השני, ואם הם עושים את השני נמצא רוב צבור עושין את השני ואין צבור נדחין לפסח שני [וצריך ביאור, דמאי חזית? ! ומסברא שניהם אין עושין]; ויש מפרשים, שאף הזבים אין עושין את השני כטעם טמאי מת, אלא שבטמאי מתים הוצרך לפרש הטעם מפני מה אינו עושה את הראשון, אבל בזבים אינו צריך [וזה כדברי "מלא הרועים"], ולא יראה כן. והרמב"ם לא הזכיר דין הזבין כלל.

ג. הרמב"ם כתב טעם אחר שאין עושין טמאי המת פסח שני; ועל דרך שאמרו בגמרא לעיל לענין רובן זבין ומיעוטן טמאי מת, שאין עושין טמאי המת בשני, הואיל ולא עשו ציבור בראשון, ולדעת הרמב"ם שייך דין זה גם כן, הואיל ורק מיעוט ישראל עשו פסח בראשון.

וראה במנחת חינוך מצוה ש"פ, שביאר למה הוצרך הרמב"ם לטעם זה, ולא נתן הטעם המבואר בגמרא; אלא שנשאר בצ"ע על הרמב"ם: זאת מנין לו, שאף כשעשו מיעוט ישראל בראשון, אין עושין פסח שני, הואיל ורוב ישראל לא עשו כן.

ובספר "פתח הבית" כתב, דעל כרחק כוונת הגמרא כאן היא כהבנת הרמב"ם; דאם כפשוטו, אם כן אמאי לא אמרין הך סברא בגמרא לעיל גבי רובן זבין ומיעוטן טמאי מתים, שאין טמאי המתים עושין בשני מפני שנצטרפו עם הזבין, ולמה הוצרכה הגמרא לטעם מחדש, ראה שם; וראה עוד בדברי רעק"א הנ"ל, ובחזון איש סימן קכ"ד לעמוד א'.

138. א. נתבאר על פי לשון הגמרא שלפנינו; ואמנם ברש"י כתב: "בשני לא עבדי, דהואיל וטהרו זבין עכשיו [בשעת פסח שני], נמצאו רוב ציבור צריכין לו, ורובא דציבור בשני לא עבדי"; ובודאי גרס רש"י כן [וכן היא הגירסא ב"דקדוקי סופרים"].

ודקדקו רבינו עקיבא איגר והמנחת חינוך מצוה ש"פ מלשון רש"י, שאם לא נטהרו הזבין אף לכשהגיע פסח שני, יעשו טמאי המתים פסח שני, כי הלא מיעוט הן.

ורבינו עקיבא איגר [וכן בחזון איש סימן קכ"ד כיון לזה] יישב על פי זה למה לא אמרה הגמרא טעם המבואר כאן גם לעיל בהיו רובן זבין ומיעוטן טמאי מתים, דלפיכך אין עושין טמאי המתים בשני מפני דמיעוט לא עבדי בשני [הובאה קושיא זו לעיל בהערה]; ותירץ: שהוא כדי ליתן טעם לאופן שלא טהרו הזבין עד פסח שני, ונמצאו טמאי המת מיעוטא, ויכולים היו לעשות פסח שני. [וראה עוד בצל"ח בישוב הקושיא, ובהערות כאן אות ג' בשם "פתח הבית"].

ב. כתב במלוא הרועים: הוא הדין דזבין לא עבדי לא בראשון דאין זבין עושין בטומאה, ולא בשני, דנצטרפו עם טמאי המתים והוו להו רובא; והא דנקט "אותן טמאי מתים", משום דזבין ליכא חידוש במה שאין עושין את הראשון, דבכל מקום אין עושין זבין בטומאה, אבל בטמאי מתים איכא חידוש, דממה נפשך, אי רובא נינהו ליעבדו בטומאה, ואי מיעוטא נינהו לידחו לפסח שני, קא משמע לן דאעפ"כ לא עבדו לא ראשון ולא שני.

אמנם המאירי כתב: "הטהורים עושים את הראשון לעצמם, והזבים שהם מיעוט נדחין

הציץ מרצה על טומאת הדם של קרבנות הנזיר ועושה הפסח.

ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף.

כלומר: נזיר שנטמא "בתוך" ימי נזרו, הרי זה סותר את נזרו, ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף שהיה טמא בעת הבאת קרבנותיו "לאחר" מלאת ימי נזרו. (141)

וכן עושה פסח שהיה טמא בשעת זריקת הפסח, אינו פטור מלעשות פסח שני.

אבל שאר הקרבנות, אין טומאת הגוף של הבעלים פוסלתם מלשלח קרבנותיהם; ולהכי נקט: נזיר ועושה פסח [רש"י זבחים כג א].

אבל אם נטמא הגוף של הנזיר ועושה הפסח בטומאת התהום [טומאה שלא היתה ידועה לשום אדם, וכפי שיתבאר], הרי הציץ מרצה, והיא הלכה למשה מסיני. (142)

שהוא הדם [ראה הערה (139)] נטמא, הרי הציץ מרצה עליו, והפסח כשר. ופטור מפסח שני [רש"י].

אבל אם נטמא הגוף של הבעלים [רש"י] אין הציץ מרצה. (140)

מפני שאמרו:

א. הנזיר צריך שיגלח את ראשו למחרת יום מלאת ימי נזרו, ומביא בו את קרבנותיו [והיא נקראת: תגלחת טהרה].

ב. נזיר שנטמא למת "בתוך" ימי נזרו, הרי זה סותר את כל הימים שנהג בהם נזירות, ונהג שבעה ימים נזירות טומאה, ומגלח את ראשו ומביא קרבנות טומאה [והיא נקראת: תגלחת טומאה], וחוזר ומונה ימי נזירות כמספר הימים שנזר.

הנזיר הטהור כשמביא את קרבנותיו לאחר מלאת ימי נזרו. ועושה פסח יחיד —

הגוף של הכהנים; וראה בזה בגמרא זבחים כג א.

ומיהו, אף לרש"י עיקר הדין אמת, כי אף בטומאת הגוף של הכהנים אין הציץ מרצה.

141. נתבאר על פי תוספות יום טוב בהבנת דברי רש"י.

ואמנם הדברים טעונים ביאור:

א. וכי איך יועיל ריצוי הציץ בשעת הבאת הקרבנות, על הטומאה שהיתה קודם הבאת הקרבנות.

ב. מה ענין ריצוי ציץ שהוא דין בקרבנות, לטומאת גופו של נזיר שהיא מדיני הנזיר שסותר את ימי נזרו כשנטמא!?

142. רש"י קורא לטומאת התהום "טומאת ספק", ועמד על זה הרש"ש.

139. ברש"י כתב: נודע שהוא טמא, הפסח או הדם, והתוספות הקשו עליו, ופירשו, שאין משנתנו מדברת אלא בדם; וראה שם מה שכתבו ביישוב דברי רש"י.

ובעיקר כוונת רש"י נחלקו האחרונים:

המהרש"א [וכן הוא בחזון איש סימן קכ"ד לדף זה] ביאר, שנטמא הן החלב והן הבשר, ומשנתנו כרבי יהושע הסובר: אם אין בשר ואין חלב — אין דם.

ובזבח תודה ביאר, שנטמא הבשר לבדו, ומשום דגבי פסח שעיקרו לאכילה, צריך בשר לכולי עלמא, כמבואר במשנה קודמת.

וביאור הסוגיא בגמרא, תתבאר על דם שנטמא בלבד, שהוא מוסכם הן לרש"י והן לתוספות.

140. א. הרמב"ם בפירוש המשניות פירש: נטמא

גמרא:

שנינו במשנה: הפסח שנזרק דמו ואחר כך נודע שהוא טמא, הציץ מרצה:

ודייקנין: **טעמא דנזרק הדם ואחר כך נודע** שהוא טמא, הוא דהציץ מרצה.

אבל נודע שהוא טמא ואחר כך נזרק, הואיל ונזרק שלא כדין, שהרי אין הציץ מרצה להתיר לזורקו לכתחילה [ראה בהערה (144)] אם הוא מדאורייתא או מדרבנן], אף בדיעבד **לא מרצה**.

ורמינהו: על מה הציץ מרצה: על הדם שננטמא, **ועל הבשר ועל החלב שננטמא**, כדי שתועיל זריקת הדם אפילו לרבי יהושע

והיינו: נזיר שננטמא בתוך ימי נזרו בטומאה שמציאותה בשעת הטומאה לא היתה ידועה לשום אדם, ולא נודע לו שננטמא בה אלא לאחר ששחטו עליו את קרבנותיו [ואפילו נודע לו קודם שנזרק הדם, הכי מסקינן בגמרא]; אין טומאה זו סותרת את נזרו, ומביא את קרבנותיו בזמנם. [ושאר פרטי טומאת התהום יתבארו בגמרא].⁽¹⁴³⁾

וכן עושה פסח שננטמא בטומאה שלא היה מציאות הטומאה ידוע לשום אדם בשעת טומאתו, ולאחר שחיטה וקודם זריקה נודע לו שננטמא בה, הרי זורקין עליו את הדם, ופטור מלעשות פסח שני, כי הציץ מרצה אפילו על טומאת הגוף בטומאת התהום מהלכה למשה מסיני.

דבריו באופן אחר.

וראה גם בחידושי רבינו חיים פרק ד הלכה ו מביאת מקדש, ד"ה ולפ"ז מיושבת, דמבואר שם דלענין גוף הסתירה אין צריך לריצוי ציץ, וכל ריצוי הציץ אינו אלא לענין הקרבנות "אי משום דכך הוא גזירת הכתוב של עוון הקדשים, שכל היתירו תלוי בריצוי ציץ, או דכן הוא מעיקר ההלכה של טומאת התהום, דבהקדבה, היתירה תלוי בריצוי ציץ". וראה עוד בהערה (167) מדברי הגר"ח בזה.

144. ברש"י גיטין נד א, ד"ה במזיד כתב: "דמדאורייתא זורק לכתחילה דהציץ מרצה". אמנם בפרשת תצוה [כח לח] על הפסוק גבי ציץ: "והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עוון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל".

כתב רש"י: "לרצות על הדם ועל החלב שקרבו בטומאה וכו' ואין לומר שיכפר על עוון הכהן שהקריב טמא [משמע: כהן שהקריב את

143. צריך ביאור: מה ענין ריצוי ציץ שהוא דין בריצוי הקרבנות, כדי שלא תסתור הטומאה שננטמא בה את נזירותו?!

ובחזון איש נזיר סימן קלט אות יג ביאר: שהנזיר, טומאת הגוף פוסלתו מלהביא קרבנותיו כמו בעושה פסח, גם אם לא יסתור נזירות כלל.. ולפי זה, כשננטמא הבעלים בטומאת התהום, הרי צריכים אנו היתר טומאת התהום לשני ענינים:

א. שלא יסתור מניינו.

ב. אף אם לא יסתור מניינו, שיוכל להביא

קרבנותיו בטומאת הגוף.

וקים להו לחז"ל: כי לענין סתירת מניינו, די בכך שהיא טומאת התהום; אבל לענין הבאת קרבנותיו בטומאה, צריך שיצטרף אליה ריצוי ציץ, וכעין: טומאה "דחוויה" בציבור, שצריכה גם ריצוי ציץ. [וראה שם שפקפק בעיקר הדבר — שטומאת הגוף פוסלת נזיר מלהביא קרבנותיו — מדברי המאירי, וכתב לפרש לפי

טומאתו: בין בשוגג בין במזיד הורצה, כלומר: זה שאמרו בברייתא "בין בשוגג בין במזיד" לא קאי על הזריקה אלא על גוף הטומאה, ללמד, שהציץ מרצה אף אם אירעה הטומאה במזיד.

אבל זריקתו: **בשוגג הוא שהורצה,** אבל אם זרקו במזיד משנודע לו שנטמא הרי זה לא הורצה, וכמו שדייקנו ממשנתנו.⁽¹⁴⁷⁾

רבי שילא אמר: אין הדין כדרכינא, אלא:

זריקתו של הדם שנטמא: **בין בשוגג בין במזיד הורצה.**

הסובר: אם אין בשר וחלב, אין דם [רש"י לעיל טז ב].

בין שזרקו בשוגג [הכי קא סלקא דעתין], **בין שזרקו במזיד.**

בין באונס בין ברצון.⁽¹⁴⁵⁾

בין ביחיד בין בציבור.⁽¹⁴⁶⁾

הרי למדנו: שהציץ מרצה, אף אם עבר וזרק את הדם אחר שנודע לו שנטמא, ודלא כדמשמע ממשנתנו!?

אמר משני רבינא:

בעינן שוגג — והיינו כמו שדקדקנו מן המשנה — ד"שוגג" פירושו: לא נודע עד שזרק. אבל בתוספות משמע, דפירוש "שוגג" הוא שעבר וזרק אחר שנודע לו ולא ידע שאסור לזרוק.

ותמהו אחרונים [ראה צ"ח]: כיון דבשוגג הורצה אף אם נודעה לו הטומאה קודם זריקה; אם כן היאך מפליגין במשנה בין נודע קודם שנזרק לנודע אחר שנזרק? והרי כשנודע אחר שנזרק הוי שוגג ודאי, וכי האי גוונא שהוא שוגג, הרי אף אם נודע לו קודם זריקה, הרי הציץ מרצה.

ב. כתבו התוספות: דלפי המבואר ביבמות צ, א [וכן דקדקו גם מכאן], דמדרכבן בלבד הוא שלא הורצה; ומבואר שם שאין מועיל עקירת חכמים לחייבו להביא קרבן אחר, שאין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה; אם כן, מה שאנו מדייקים מן המשנה שאם נודע שנטמא הדם ואחר כך זרק לא הורצה, לא מיירי לענין לחייבו פסח שני, אלא לענין להתיר בשר באכילה בלבד; וראה ב"זבח תודה" כאן, מה שחידש בזה לדעת רש"י והרמב"ם.

הטמא], שהרי עוון הקדשים נאמר ולא עוון המקריבים, הא אינו מרצה אלא להכשיר הקרבן [כלומר: ולא להכשיר את הכהן שהקריבו] הרי משמע שסובר, שמן התורה אסור להקריבו [אחרונים; וראה ב"משמר הלוי" זבחים, שליקט מדברי האחרונים בדין זה].

145. א. "מזיד" ו"רצון" דבר אחד הם, אלא ש"שוגג" ו"אונס" תרי מילי נינהו, ו"מזיד" מתייחס ל"שוגג", ו"רצון" מתייחס ל"אונס", רש"י לעיל טז ב.

ב. צריך ביאור, לפי מאי דסלקא דעתין שעל הזריקה אנו דנים, אם כן מה שייך "אונס" בזריקה?! וכן תיקשי לרב שילא דבסמוך דהכי מפרש.

146. כמאן דאמר: טומאה דחוויה בציבור, דאילו למאן דאמר: הותרה בציבור, אין צריך ריצוי ציץ, תוספות יבמות צ, א.

147. א. בבאור מה שאמרו: "בשוגג" הורצה, משמע קצת מלשון רש"י שכתב: אבל זריקה

ומפרשינן: מי אמרינן: כי גמירי מהלכה למשה מסיני את היתר טומאת התהום **בבעלים** הוא דגמירי, אבל **בכהן לא גמירי**.

או דילמא: **בזבחה גמירי**, כך נאמרה ההלכה: נזיר ופסח הציץ מרצה בהם על טומאת התהום, ואם כן: **לא שנא בכהן ולא שנא בבעלים?**

אמר רבא: **תא שמע: דתני רבי חייא: לא אמרו טומאת התהום אלא לטומאת מת בלבד**, אבל שאר טומאות הגוף ואפילו של תהום לא הותרו. והרי:

א. טומאת "מת" למעוטי מאי [איזה טומאות באה הברייתא למעט]? וכי לא למעוטי טומאת התהום דשרין?

ב. ובמאי עסקינן, טומאתו של מי אנו באים למעט, של הבעלים או הכהן?

אי נימא **בבעלים** שנטמאו בטומאת התהום דשרין, ואנו באים למעטם מהיתר טומאת התהום?

ב. ובמאן [ובמי], בנזיר שנטמא או בעושה פסח שנטמא?

אי **בנזיר** שנטמא בשרץ ולענין סתירת הנזירות?

ואילו **טומאתו של הדם: בשוגג הורצה במזיד לא הורצה**, (148)

ואלא **הא דקתני בברייתא: על מה הציץ מרצה וכו' בין בשוגג בין במזיד**, לאו למימרא כי הציץ מרצה אף כשנטמא הדם במזיד, אלא:

הכי קאמר: נטמא הדם בשוגג, וזרקו בין בשוגג בין במזיד הרי זה הורצה.

והא דקתני במשנתנו: **דם שנזרק "ואחר כך" נודע, ומשמע: טעמא דנזרק ואחר כך נודע** הוא דמרצה, אבל **נודע ואחר כך נזרק, לא מרצה**; והרי זריקתו בין בשוגג בין במזיד הורצה?!

הוא הדין, **דאפילו נודע ואחר כך נזרק; והאי דקתני: נזרק "ואחר כך" נודע**, לאו לדיוקי הא נודע ואחר כך נזרק לא, אלא **משום דבעי למתני סיפא: נטמא הגוף אין הציץ מרצה**, דבטומאת הגוף אפילו נזרק ואחר כך נודע לא מרצה, משום הכי קתני **ברישא נמי: נזרק "ואחר כך" נודע**. (149)

שנינו במשנה: **נטמא טומאת התהום הציץ מרצה**:

בעי רמי בר חמא: כהן המרצה בקרבנותיהן של נזיר ועושה פסח, האם הותרה לו טומאת הגוף כשנטמא בטומאת התהום, כשם שהותרה להם כשנטמאו הנזיר ועושה הפסח עצמם בטומאת התהום, או לא?

148. ביארו התוספות: שלא למד רבי שילא החילוק בטומאה בין שוגג למזיד ממשנתנו, שהרי אין לכך כל הכרח מן המשנה, אלא מברייתא אחרת; ולא הזכירה כאן, אלא אגב

149. כתבו התוספות במנחות כה ב, ד"ה

התהום דמת, ולפיכך הוצרכנו למעט בו טומאת התהום דשרץ; ונפשטה בעייתו של רמי בר חמא.

הוב שראה ראייה אחת, אין ראייה זו אלא כקרי בעלמא, והרי הוא טמא טומאת ערב.

ראה שתי ראיות צריך שימנה שבעה ימים נקיים מזיבה לטהרתו; וטובל "ביום" השביעי, והרי הוא "טבול יום" עד שייטהר בהערב שמש.

הוב בשבעת הימים עד שיטבול, הרי זה מטמא את משכבו ומושבו, ונעשין אב הטומאה לטמא אדם.

ראה זיבה באותן שבעת הימים הרי זה סותר מניינו, וצריך שבעה ימים אחרים נקיים..

ראה זיבה ביום השביעי אפילו לאחר שעבר מקצת היום ואפילו אחר שטבל, קיימא לן כרבנן שהרי זה סותר מניינו מן התורה, וצריך לספור שבעת ימים אחרים; והואיל וסתר מניינו, הרי הוא בטומאתו החמורה לטמא משכב ומושב למפרע משעת טבילתו. [ובסוגיא שלפנינו יתבאר, שיש תנאים החולקים על זה].

הוב בתוך שבעת הימים אינו יכול להביא קרבן פסח; וביום השביעי, הואיל ויכול לטבול ולכשיעריב שמשו יטהר לגמרי, דינו תלוי במחלוקת אם "שוחטין וזורקין על טמא שרץ"; ולאחר שיטבול שוחטין וזורקין עליו, לכולי עלמא, כשאר טבול יום.

הרי אי אפשר לפרש כן: כי אטו טומאה ידועה של שרץ מי מזהני ביה לסתור מנינו והבאת קרבנותיו [רש"י], עד שאתה צריך למעט שלא הותר בו טומאת התהום?!

והרי, "כי ימות מת עליו" הוא דאמר רחמנא שיסתור מנינו, ולא טומאת שרץ.

אלא על כרחך לפי מה שאנו באים לפרש שבבעלים עסקינן — בעושה פסח שנטמא אנו ממעטים טומאת התהום דשרץ שלא ירצה קרבנו.

והרי, אף כך אי אפשר לפרש:

כי: הניחא למאן דאמר: אין שוחטין וזורקין את הפסח, על בעלים טמאי שרץ ואף שראוי לטבול וליטהר לערב.

אם כן יש באמת לפרש, שהברייתא באה למעט, שאף טומאת התהום לא הותרה בו.

אלא למאן דאמר: שוחטין וזורקין על טמא שרץ כיון שיכול לטבול וליטהר לערב; האיך אפשר לומר כי הברייתא ממעטת בו טומאת התהום, והרי קל וחומר הוא:

השתא טומאה ידועה דשרץ הותרה לו, טומאת התהום דשרץ לא כל שכן?!

אלא לאו בכהן — שעבודתו פסולה כשהוא טמא טומאה ידועה דשרץ — הוא שאנו ממעטים אותו מלעבוד, אף כשנטמא בטומאת התהום דשרץ.

וממילא שמע מינה: הותרה לו טומאת

זריקתו: אע"פ שצריך לדחוק הלשון אליביה דרבי שילא; מכל מקום ניחא ליה לרב שילא

לשנויי הכי, ולא כרבינא שאומר: אין הצין מרצה על זריקה במזיד, ומשום הסברא שאמרו

וטומאה זו שלמפרע — "טומאת התהום" היא, כיון שלא היתה טומאה זו ידועה לשום אדם, כי מי ידע שיסתור מנינו.

ובאה הברייתא למעט, שאף שלא נודעה טומאתו, וטומאת התהום היא, מכל מקום אין הציץ מרצה, כיון שאינה טומאת מת.

ותמהינן עלה: וכי אטו **טומאת התהום** **דזיבה לא מרצה!**!

והתניא:

לפי מה דקיימא לו כרבנן, ובמקצת הדברים נחלקו תנאים בסוגייתנו:

אשה שראתה דם הרי היא "נדה", וטמאה שבעת ימים, וטובלת לאחריהם וטהורה.

לאחר שבעה ימים מתחילת ראייתה, הרי היא עומדת בי"א ימי זיבה; וכך הוא דינה באותן הימים:

ראתה בימים אלא שלוש ראיות בשלשה ימים רצופים זה אחר זה, הרי היא "זבה גדולה"; וסופרת שבעת ימים נקיים כזב; וביום השמיני מביאה את קרבנותיה.

ראה הזב שלוש ראיות, הרי זה סופר שבעה נקיים וצריך להביא כפרתו ביום השמיני; ולפיכך אינו יכול להביא קרבן פסח ביום השביעי שלו, שהרי מחוסר כפורים הוא ואסור באכילת קדשים, ואינו יכול לאכול את פסחו בערב.

אמר דחי רב יוסף: לא כאשר אמרת, שהברייתא באה למעט טומאת התהום דשרץ שאין שייך למעטה אלא בכהנים.

אלא **לעולם בבעלים** אנו באים למעט טומאת התהום של שאר טומאות.

ובעושה פסח שאף שאר טומאות פוסלות אותו מלשלח קרבנותיו.

אלא שאין אנו ממעטים טומאת התהום דשרץ, כיון שיכול ליטהר לערב; אלא **למעוטי טומאת התהום דזיבה.**

כלומר: זב בעל שתי ראיות ביום השביעי שלו⁽¹⁵⁰⁾ — שאם לא יראה היום ויסתור מנינו, אפשר לשחוט ולזרוק עליו כעל טמא שרץ, כיון שיטהר לערב — ששחטו וזרקו עליו את הפסח, ואחר כך ראה וסתור מנינו למפרע, ונמצא שלא היה ראוי להביא קרבן פסח.

ויסתור כל מה שמנה ספק לא יראה, והרי הוא כטמא שרץ דחזי לאורתא, והוא לה טומאת התהום ופסלה ביה".

הרי משמע מרש"י דמיירי אף קודם טבילה: א. מדלא הזכיר טבילה [וראה במאירי, שלא הזכיר כאן טבילה; ולקמן גבי שומרת יום הזכיר טבילה].

ב. מדקאמר רש"י: "והרי הוא כטמא שרץ"

בגמרא גיטין נד א: גברא לכפורי קא מכוינ בזריקתו, ואנן ניקום וניקנסיה.

150. לא מצאנו לרבותינו שיבארו, אם הנידון הוא דוקא לאחר הטבילה, או אף קודם הטבילה חשיבא טומאת התהום.

ובסברא היה נראה שהנידון הוא לאחר הטבילה בלבד; אלא שרש"י כתב: "כגון זב בשביעי שלו, דספק הוא שמא יראה היום

לאו משום דמריצה ציין, הואיל וטומאת התהום היא, כיון שלא היה ידוע שתראה ותסתור.

הרי למדנו: שהציץ מרצה אף על טומאת התהום דזיבה. (151)

אמרי בני הישיבה לדחות: לא כאשר אמרת, שהטעם משום דהוי טומאת התהום.

אלא, משום דקפבר רבי יוסי: שומרת יום כנגד יום שספרה מקצת היום בנקיות, אמרינן: "מקצת היום ככולו" וכבר תמה ספירתה, והראייה שרואה אפילו באותו יום אינה סותרת את הספירה שהיתה צריכה לספור מחמת הראייה הקודמת.

ולפיכך:

א. אם ראתה אחר טבילתה, אין אנו אומרים שהיא טמאה בטומאת זבה למפרע, אלא כיון שטבלה כבר נטהרה מזובה, ורק מכאן ולהבא משעת ראייה ביום השני היא מטמאה טומאת זיבה; ומשטבלה ועד ראייתה אינה אלא טבולת יום.

ב. אם לאחר שעבר מקצת היום בנקיות, שחטו וזרקו עליה את הפסח אפילו קודם שטבלה [כדין טמא שרץ, שהואיל וראוי הוא לטבול וליטהר בהערב שמש הרי שוחטין וזורקין עליו, לפי מה דקיימא הגמרא השתא: "שוחטין וזורקין על טמא שרץ"]; ואחר כך חזרה וראתה, הואיל ולדעת רבי

ראתה יום אחד, הרי זו "זבה קטנה", וצריכה להיות "שומרת יום כנגד יום", כלומר: צריכה שתספור יום אחד נקי בלבד; וטובלת ביום השימור ונטהרת בהערב שמש..

בין זבה קטנה ובין זבה גדולה קודם שטבלו, הרי הן מטמאין משכב ומושב כזב.

שומרת יום כנגד יום שראתה דם לאחר שעבר מקצת יום השימור שלה, ואפילו אחר שטבלה, הואיל ולא היה כל יום השימור נקי, צריכה היא שתשמור יום אחר מחמת ראייתה הקודמת [כזב זובה שראו באמצע מניינם או ביום השביעי], ולפיכך, הרי היא בטומאתה לטמא משכב ומושב למפרע משעת טבילתה.

רבי יוסי אומר: שומרת יום כנגד יום, ששחטו וזרקו עליה את הפסח

בשני שלה, ביום השימור למחרת יום ראייתה, ואחר כך ראתה דם. א-א

הרי זו אינה אוכלת לערב את הפסח, שהרי עדיין טמאה היא, וצריכה לשמור יום נוסף למחרת.

ואמנם פטורה היא מלעשות פסח שני, ואף שאיגלאי מילתא למפרע, שבשעת הקרבת הפסח עדיין זבה היתה שאינה ראויה להביא קרבן פסח, כי הרי לא היה היום השני נקי עד לערב.

ומאי טעמא אין צריכה לעשות פסח שני?

צ א], הרי משמע דאיירי אף קודם טבילה. 151. נתבאר כפי פשוטו; ודברי רש"י בד"ה בשני שלה, צריכים תלמוד. וראה רש"ש.

שהוא תלוי במחלוקת אם שוחטין וזורקין על טמא שרץ, ולא אמר: והרי הוא כ"טבול יום" שלכולי עלמא שוחטין וזורקין עליו [ראה לקמן